

וצרכים להשיג על דור הבא אחריהם. אולם לא זהו הדרך הנכון לעבוד רק עבור דורות הבאים, רק להשיג על דורות העבר היינו על אב ואם לפרנסם לעת זקנתם וזהו זאת חקת התורה, כי חק לישנא דמוזנא (ביצה ט"ז ע"א) ולימדה לנו התורה דרך בעיני פרנסה גזירה היא מלפני, שגזירת התורה להשיג על דור שלפנים היינו לפרנס אב ואם כי המה דור העבר. אין לך רשות להרהר אחריה, שאין לפטור א"ע בתירוץ שיש לו דור ג"כ לפרנס אחריו היינו בניו. ולזאת אמרו ז"ל בש"ס ע"ז (כ"ד, ע"א) בדמא בן נתינה שקיים מצות כיבוד אב ונולדה לו פרה אדומה בעדרו יען כי בענין פרה אדומה מרומז ענין כיבוד אב ואם והבן עכ"ל

אדומה שכאמור הנלמד ממנה הוא העשה טוב שכן זמן שהאדם מתעסק בטוב אין לו זמן לעסוק ברע וע"י כך מרוויח בכל מכל כל. אחת מהמצוות עשה שיכול האדם לקיים בעשה טוב הינה מצוות כיבוד הורים אמנם מצווה זו הינה אחת מהמצוות שקשה לקיים בשלמות כפי שמוזכר בכמה מקומות בש"ס אך חובה על כל אחד ואחת להתחזק בעצמו בקיום מצווה זו שמתן שכרה בעולם הזה ובבא וכן כותב בעל העטרת ישועה ז"ע על הקשר בין פרה אדומה למצוות כיבוד הורים "וברש"י ז"ל גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי. הנה כיבוד אב ואם, רבים והמונים יאמרו כי אין ביכולתם להשיג עליהם ולפרנסם יען כי גם להם בני

משנת הצדיק – הרה"ק יצחק אלחנן ספקטור זצוק"ל ז"ע – כ"א אדר

רבי יצחק אלחנן נולד בעיירה ראש שבמחוז גרודנו ברוסיה לרב ישראל איסר שהיה רב ומו"ץ בעיר, שהיה גם מורו הראשון ולרבנית רחל. שמו הראשון יצחק נקרא על שם אבי אמו. בגיל בר מצווה נשא לאישה את שרה רייזל מזהיר וולקובסק, שם גם למד אצל רב העיר, רבי בנימין דיסקין ואצל רבי אליהו שיק וכן אצל הרב יהושע לייב דיסקין הרב ספקטור הוסמך לרבנות מרבי בנימין דיסקין ומרבי יצחק אייזיק חבר מטיקין. בשנת 1837 טרם מלאו לו עשרים, התמנה כרב בועבלין לאחמ"ב התמנה לרבנות בערים ברוז, בנישוויז ובנובורגורדק. כבר בתקופה זו הורצו אליו שאלות בהלכה מכל רחבי רוסיה ומחוצה לה, והם היו הבסיס לספרו שו"ת באר יצחק.

בשנת 1864 התמנה לכהונת הרב של קובנה ושימש בתפקיד זה במשך 32 שנה, עד מותו. נפטר בקובנה בכ"א באדר תרנ"ו 1896 ונקבר בבית החיים בקובנה. הרב ספקטור היה פעיל מרכזי בהנהגה התורנית, הציבורית והמדינית של העולם היהודי בדורו. עודד את הקמת כולל קובנה על ידי ראש הקהל ר' אברהם יצחק נבייזר-גביאסקי בראשות הרב ישראל מסלנט. הרב ספקטור נאבק נגד מספר חוקים של הממשלה הרוסית כלפי יהודים, בהם בחינה בשפה הרוסית למורים יהודיים ואיסור שחיטה כשרה. נוסף על פעילותו לביצור החיים הדתיים, ועבודתו הספרותית העשירה, עסק רבות בעניינים ציבוריים ומדיניים. בעייתות רעב ארגן ועד לגיוס תרומות נרחב לאנשי קובנה, כמו גם בשריפות שפקדו את קובנה ווילקומיר. לרגל פעולותיו בא במגע עם רבנים עסקנים ואילי הון ברוסיה ובמערב אירופה. בין הרבנים, עמד בקשר עם הרש"ר הירש, רבי עזריאל הילדסהיימר, רבי צדוק כהן ועוד.

הרב ספקטור פעל רבות למען יהודי רוסיה, שהיו נתונים אז לפרעות מחד, ולגזירות מהממשלה מאידך. היה הרב היחיד שהוזמן לוועידת המנהיגים היהודים בסנט פטרבורג שניסתה לטכס עצה להקלת הרדיפות. בתחילה חשב הרב ספקטור כי מצב יהדות רוסיה ישתפר על ידי לחץ מצד דעת הקהל בעולם הנאור, ועל כן כתב קונטרסים שהופצו בעולם שם, בהם כתב בפרוטרוט על מצבם העגום של יהודי רוסיה ושלחם למוכרי הקהילה היהודית בלונדון, הקונטרסים תורגמו לשפות רבות והופצו באנגליה, צרפת, איטליה וארצות הברית ובעקבותיהם כונסו הפגנות ואסיפות מחאה נגד רדיפת יהודי רוסיה בהשתתפות מדינאים ואנשי רוח בארצות רבות. גדולתו הייתה בעיקר כמשיב וכפוסק הלכה. כתביו מאופיינים בבקיאותו המרשימה, סברתו הישרה, יכולת הניתוח שלו. תשובותיו סדורות לכלים ופרטים, סימנים וענפים. במרוצת השנים הפך לגדול המשיבים והפוסקים בכל תפוצות ישראל. נודע במיוחד בעסק התרת העגונות הידוע כמסובך וקשה, ואת העיסוק בו ראה כמצווה גדולה. דרכו הייתה להקל, והוא דגל בכלל כוח דהיתרא עדיף. הרב יצחק אלחנן כתב בעיקר ספרי שו"ת רבי יצחק אלחנן היה חי בדחקות עצומה מסופר שלרבי יצחק אלחנן שהיה צעיר לא היה לו כסף לקנות נעלים והוא ביקש מבן עשירים נעלים משומשות והבן עשירים אמר נעלים מרוויחים בעמל וכסף ולא נתן לו כאשר רבי יצחק אלחנן ספקטור התפרסם היה ספר שהוא רצה להוציא לאור אבל לא היה לו כסף להדפסה ועשיר אחד הציע את עזרתו הרב ספקטור קלט שזה אותו בן עשירים ואמר לו בכסף לא מרוויחים תורה רק בעמל ולא הסכים לקבל ממנו את הכסף תוך שהוא מוסיף מי שזול בתורתו של יצחק אלחנן לא ינה מהתהילה לה זוכה הרב יצחק אלחנן

סיפר מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, את הסיפור הזה על מרן הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל מקובנה, שהיה מפורסם כבעל לב טוב בצורה מופלאה ומופלגת ביותר

פעם אחת קיבל רבי יצחק אלחנן מכתב ובו שאלה מסוימת, אך למקרא המכתב ראה מיד שיש לזה תשובה פשוטה ויש על כך פסק מפורש של הש"ך, לכן התפלא מאד על שמפנים אליו שאלה שכזו. תוך כדי כך נזכר כי לרב מרא דאתרא שמעירו נשלח אליו המכתב, יש לו מחלוקת מסוימת בעירו ומן הסתם הוא נכשל ופסק נגד הש"ך, ואז ירימו חרב המחלוקת נגד הרב שלהם, ויעידו כמובן על כשלונו בריבים... מה עשה הגאון הצדיק בעל הלב הטוב והרחמן? הלך וכתב מכתב תשובה על השאלה הזאת שלא כמו שכתב הש"ך. אבל מיד אחרי זה, הרי"ץ מברק ובו הוא מודיע שמה שפסק בתשובתו במכתב הקודם, הוא שלא כדון, כי באמת כתוב בש"ך מפורש שלא כך הוא הדין... והיה מרן הגרא"ז מלצר מסיים סיפור זה בבכי והפטיר: "הנה כי כן, כאשר כבר רוצים לעשות טוב, צריך גם רעיון כיצד לעשות את הטובה הזו, ובוזה היתה גדולתו של רבי יצחק אלחנן, שהיה מסוגל לכתוב נגד ש"ך מפורש, ואחרי זה להודיע שהוא טעה, וממילא לא יעיו שוב בעלי המחלוקת שם להרים ראש נגד הרב מרא דאתרא שלהם. כי אם רבי יצחק אלחנן יכול לטעות, מה יכולים הם לטעון כלפי רב העיר שלהם..."

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

על התורה – הרה"ק רבי מרדכי ב"ר חנוך חיים הכהן זצוק"ל ז"ע

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל" (ט, א')

בלימודים רק הביצוע מגלה מייצגי השיטה אם נכונה היא אם לאו. לא רק במילי דעלמא אלא אפילו במילי דשמיא מהווה הניסיון המעשי עיקר גדול ויסודי ועד כדי כך נחוץ חשוב וספון הוא הניסיון ומחויב המציאות עד שיתר על כן אמרו חז"ל זה הכלל אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהם (גיטין מג א) כלומר גם הכישלון המתגלה תוך כדי תהליכי הניסיון ברכה צפונה בו כי אף הוא מביא לידי מעשה מתוקן ושלם בדבעי

לפיכך אף כי משה רבינו היה הרב המורה שלימד את מעשי הקרבנות מפי הגבורה לתלמידים המוכשרים ביותר לאהרן ובניו בכל זאת משגשו לעשות את העבודה הקדים משה ימי מילואים בהם הכשירים באופן מעשי והרגלים בתרגילים של עבודה ורק ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ובניו רק לאחר הניסיון המעשי הזמנים להתעסק בעבודת הקודש והקודשים

"כלל ידוע אמרו חז"ל אין ויהי' אלא צרה מה צרה היתה כאן שנאמר ויהי' צרה היתה לאהרן הצנוע והענונת שנתמנה כהן גדול אמר כשאני לעצמי מה אני ומי אני שאהיה ראוי למשרה נעלה ורוממה זאת לבו היה דופק ומהסס וכל כולו היה מלא אימה ופחדים לגשת אל הקודש. ומובא בספר אמרי קדושים השלם כן היה השרף רבי אורי מסטרליסק אומר טוב לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש מלהיות גדול וצדיק מפורסם בישראל"

ועוד כתב "כלל גדול אמרו חכמים ואנשי מעשה אין חכם כבעל ניסיון אם אמנם ראשית חכמה צריכה לימוד גדול ועיון מפי סופרים וספרים ועל פי מורים והורים ברם בלימוד בלבד לא סגי עיון גרידא לא די לא מספיק בהחלט אלא כאשר רוצים לתרגם הלימודים המפשטים ולהעתיקם לשפת המעשה כשורצים לממש את התיאוריות והמשיטות שנרכשו במציאות חיים ממשית יש להקדים ולהקדיש ימי ניסיון ומבחן כי רק האימון והתירגול מוכיחים מהי מידת הכושר והכישרון שנרכשו

סגולה לפרנסה – כסף הבא ממקום טהור

"לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיִּה הַנְּאֻכָּלֶת וּבֵין הַחַיִּה הַאֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל" (י"א, מ"ז)

כותב בעל התפארת שלמה ז"ע על אתר "כבר בארנו במ"א בענין השפע אם היא ממקום קדוש וטהור. לא כן אם היא באה מהסטרא אחרא ח"ו הוא מטמא את לבו של האדם. וז"ש ביוסף ח"י רעה אכלתו טורף טורף יוסף פי שהי' דואג על השפע של מצרים שהיא בחי' חי' רעה שלא ינה יוסף ממנו. אך מה עשה הקב"ה ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף שהברכה הי' שורה למען יוסף לבל יח' לו יניקה מסט"א משפע של מצרים רק מסטרא דקדושה. וזה ג"כ הנאמר כאן להבדיל בין הטמא ובין הטהור וגו' ובין החיה הנאכלת ובין החיה היא השפע מסט"א אשר לא תאכל שצריך שמירה מזה כנ"ל